

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 24/2011

Klager: [REDACTED] etterlatte

Klagers prosessfullmektig: Advokat Else-Marie Merckoll

Klagen gjelder: Forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om
særskilt kompensasjonsordning.
Krav om kompensasjon til etterlatt

Beslutningsdato: 10. februar 2012

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Eva Klepsland Drageset
Odd Helge Olsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas ikke til følge.
Saksomkostninger tilkjennes i
sin helhet.

1. Sammendrag av saksgangen

Klagen gjelder krav om kompensasjon fra etterlatt etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning (kompensasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt avdøde, tjenestegjorde som befal i ██████████ i to kontingenter ██████████. Han slet i etterkant av tjenesten med psykiske problemer og den 31. oktober 2010 tok han en overdose medisiner med døden til følge.

Det er lagt frem en uttalelse datert 1. desember 2009 fra gestaltterapeut ██████████, hvor det anbefales at avdøde skulle få et opphold på Forsvarets Veteransenter Bæreia med påfølgende screening/samtaler i forhold til et mulig posttraume. Det fremgår i uttalelsen at skadelidte også tidligere hadde forsøkt å komme i kontakt med Forsvarets Veteranadministrasjon uten å lykkes.

Søknad om kompensasjon var under utarbeidelse da avdøde gikk bort. For nemnda er det lagt frem en e-post som viser at avdødes far den 21. juni 2010 sendte en forespørsel til Forsvarsdepartementet (FD) med spørsmål om spesialisterklæring for krav etter kompensasjonsforskriften. I FDs svar fremgår det uttrykkelig at det er SPK som behandler krav etter forskriften slik at krav kan sendes dit, og at det er SPK som innhenter spesialisterklæring i samråd med skadelidte. Forut for svaret fra FD rettet imidlertid avdødes far en henvendelse direkte til spesialist ██████████. Her fremgår det at ██████████ tidligere hadde foretatt en utredning av avdøde, at man nå hadde tenkt å søke om kompensasjon og at det i den anledning var behov for en spesialisterklæring. Av den videre korrespondansen mellom ██████████ og avdødes far fremgår det at spesialisterklæringen til tross for flere purringer og lovnader, stadig ble utsatt, og forelå ikke før etter at avdøde var gått bort. Skadelidtes far har fremholdt at han oppfattet svaret fra FD slik at det først måtte innhentes spesialisterklæring. Det er på det rene at søknad om kompensasjon ikke ble sendt før etter at avdøde gikk bort.

Spesialisterklæringen fra ██████████ ble ferdigstilt den 12. april 2011, og ble vedlagt søknad om kompensasjon på vegne av avdødes sønn, ██████████. I erklæringen ble det konkludert med at skadelidte med rimelig sikkerhet led av PTSD etter utenlandstjenesten, at han var 100 % arbeidsufør etter avslutningen av siste arbeidsforhold, og med en varig medisinsk invaliditet på 48 %.

I SPKs vedtak av 25. mai 2011 ble søknad om kompensasjon på de etterlattes vegne avslått. Det ble vist til at kompensasjonsforskriften § 6 krever at skadelidte selv må ha fremmet krav om kompensasjon før bortgangen, og at SPK ikke hadde mottatt noen søknad fra avdøde før han gikk bort.

Advokat Merckoll har på vegne av avdødes sønn påklaget avslaget. Det er anført at avslaget er basert på en uriktig tolkning av kompensasjonsforskriftens § 6 når det kreves at skadelidte selv må fremme søknad. Videre er det vist til at hensikten og formålet med § 6 er å sikre at de etterlatte har samme krav på kompensasjon som skadelidte selv ville hatt og at et absolutt krav om at søknaden skal være kommet til SPK før skadelidtes død, ikke er i samsvar med forskriften og bestemmelsens intensjon. Endelig ble det anført at korrespondansen mellom avdødes far og FD forut for avdødes bortgang må tilfredsstillende kravene til en søknad.

For klagenemnda møtte advokat Merckoll sammen med avdødes mor og far og forklarte seg om saken. Det ble fremlagt tjenesteuttalelse og dokumentasjon som belyser hendelsesforløpet fra skadelidte oppsøkte hjelp og frem til hans død. Avdødes far oppfattet situasjonen slik at han måtte avvente spesialisterklæring før krav mot SPK kunne fremmes. I den sammenheng har advokat Merckoll også vist til informasjonsbrosjyren fra SPK hvor det fremgår at saksbehandlingstiden kan forkortes om medisinsk dokumentasjon vedlegges søknaden.

2. Nemndas vurdering

Etter kompensasjonsforskriften § 6 fremgår:

«Dersom skadelidte dør før kompensasjon i sin helhet har kommet til utbetaling eller hvis Statens pensjonskasse har mottatt krav fra skadelidte etter denne forskrift, men oppgjøret ikke er kommet til utbetaling før skadelidte dør, utbetales gjenstående kompensasjon til de etterlatte etter fjerde ledd.»

Bestemmelsen angir rett til utbetaling til de etterlatte i to situasjoner. Det første alternativet knytter seg til de tilfeller, hvor vedtak om kompensasjon er truffet men hvor kompensasjonen bare delvis er blitt utbetalt. Dette retter seg typisk mot de situasjoner hvor skadelidte har valgt å få kompensasjon gjennom terminvise ytelser etter forskriften § 7. Det andre alternativet - *«eller hvis SPK har mottatt krav fra skadelidte etter denne forskriften, men oppgjøret ikke er kommet til utbetaling før skadelidte dør...»* - sikter til de tilfeller, hvor SPK har mottatt krav, men hvor oppgjøret ikke har kommet til utbetaling før skadelidte dør.

§6 forutsetter at SPK har mottatt krav fra skadelidte selv eller fra en som har fullmakt på vegne av skadelidte. Det er uomtvistet at SPK ikke har mottatt noen krav fra avdøde eller fra noen som har hatt fullmakt på hans vegne.

Advokaten har på vegne av avdødes sønn, fremholdt at avdødes fars henvendelse til FD må likestilles med en formell og rettidlig melding av krav til SPK. Nemnda deler ikke advokatens syn på dette. I mailkorrespondanse mellom avdødes far og FD, er det utvekslet informasjon om hvor søknad skal fremmes. I henhold til kompensasjonsforskriften § 9 skal krav rettes til SPK og dette ble det klart og utvetydig informert om i departementets svar. En henvendelse til FD om hvordan man skal gå frem, kan etter nemndas syn ikke likestilles med en søknad til SPK.

Advokaten har videre anført at formålet med kompensasjonsforskriften tilsier at § 6 ikke kan tolkes for formalistisk og at en streng ordlydsfortolkning vil stride mot forskriftens formål. Etter § 1 i forskriften fremgår at *”formålet med forskriften er å gi økonomisk kompensasjon til tilsatt og tidligere tilsatt personell i Forsvarsdepartementet med underliggende etater, som har pådratt seg en psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i en internasjonal operasjon”*. Det er altså den direkte berørte som forskriften har til formål å yte kompensasjon til. Dette må sees i lys av ønsket og behovet for å imøtekomme en personellgruppe som i stor grad faller utenfor det alminnelige erstatningsvernet ved yrkesskader. Den særskilte ordningen gir personellet særskilte rettigheter, hvilket gir grunn til å respektere de grenser som er trukket for forskriftens anvendelsesområde. Nemnda deler derfor ikke advokatens syn på dette punkt.

Advokaten har videre fremholdt at krav til likebehandling tilsier at avdødes sønn bør tilkomme kompensasjon etter forskriften. Nemnda deler ikke dette syn. Nettopp kravet til likebehandling, tilsier at forskriften må følges. Det vil skape stor risiko for vilkårlighet om regelverket skal praktiseres ut fra en bevisførsel omkring hvor langt man har kommet i prosessen med å fremme et krav, eller bevisføring omkring sannsynligheten for at den avdøde ville ha vært berettiget til kompensasjon helt eller delvis. Til tross for at resultatet i enkelttilfeller kan fremstå som urimelig, er kravene til likhet og forutsigbarhet avgjørende for nemndas vurdering i denne sammenheng.

Det hersker ikke tvil om avdøde som soldat gjorde en betydelig innsats for sitt land, og gjennom dette ble påført så store lidelser at han senere avgikk ved døden. Nemnda har forståelse for at det oppleves som urimelig for de etterlatte at en bestemmelse om at krav formelt må være fremmet mot SPK før avdøde gikk bort, for at de etterlatte skal kunne overta hans rettigheter til kompensasjon. Nemnda antar imidlertid at plikten til å melde krav er ment absolutt fra forskriftsgiverne, blant annet fordi en annen regel ville ha vært vanskeligere å praktisere. Om forskriften vil virke urimelig i dette tilfelle, kan da ikke være avgjørende. Det er her ikke innført noen ordning for kompensasjon til etterlatte, utover de rammer som er angitt i § 6. Kravene for kompensasjon til avdødes sønn ligger utenfor rammene for regelverket. Kravet kan derfor ikke tas til følge.

Advokaten har avslutningsvis anført at det var den sakkyndiges sendrettlighet som medførte at søknad ikke ble fremmet før avdøde gikk bort. Hadde søknad blitt fremmet, ville avdøde ha

tilkommet kompensasjon, i det det anføres at vilkårene for kompensasjon forelå. Basert på erklæringen fra [REDAKTERT] og sakens øvrige dokumentasjon finner nemnda det overveiende sannsynlig at avdøde var påført en psykisk belastningslidelse som ville kunne danne grunnlag for tilkjennelse av kompensasjon under kompensasjonsforskriften. På tidspunktet da avdøde gikk bort, var dog hans trygdesituasjon uavklart i NAV-systemet, og det er således ikke åpenbart at kompensasjon ville ha blitt tilkjent eller evt i hvilket omfang. Nemnda har forståelse for at avdødes far anså det hensiktsmessig å avvente søknad til SPK i påvente av [REDAKTERT] spesialisterklæring. Det var dog ingen forutsetning for fremsettelse av krav. Informasjonsbrosjyren fra SPK kan ikke forstås som en oppfordring om å avvente fremsettelse av krav. Derimot er det en oppfordring om å legge ved det man eventuelt har av dokumentasjon, for derigjennom å sikre en raskere behandling hos SPK. Det ligger for øvrig utenfor nemndas mandat å ta stilling til en evt erstatningsbetingende sendretktighet fra den sakkyndiges side.

Nemnda vil tilføye at den på eget initiativ har vurdert forskrift av 2. desember 2004 om billighetserstatning, men at krav heller ikke etter denne forskriften kan føre frem, jf. § 5 første ledd.

Advokat Merckoll har lagt frem et salærkrav på totalt kr. 49.313 inkl.mva. Kravet gjelder 9 timer og 30 minutter bistand i forbindelse med søknad om kompensasjon, og 12 timer og 25 minutt i anledning klageomgangen. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 11, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klagebehandlingen. Nemnda finner grunn til å bemerke at den del av kravet som gjelder bistand i søknadsprosessen i utgangspunktet må være behandlet av SPK før at nemnda skal kunne ta stilling til kravet. Det registreres imidlertid at klager tidligere har bedt SPK honorere utgiftene, men at dette av uklare grunner ikke ble fulgt opp. Videre har det vært rimelig og nødvendig å få belyst de spørsmål som klagen reiser. Selv om kravet fremstår høyt finner nemnda etter en konkret vurdering at det skal dekkes i sin helhet.

3. Konklusjon

Klagen tas ikke til følge.

SPK utbetaler kr. 49.313 inkl.mva. for kostnader ved juridisk bistand i anledning saken og klagen.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 29. februar 2012

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder